

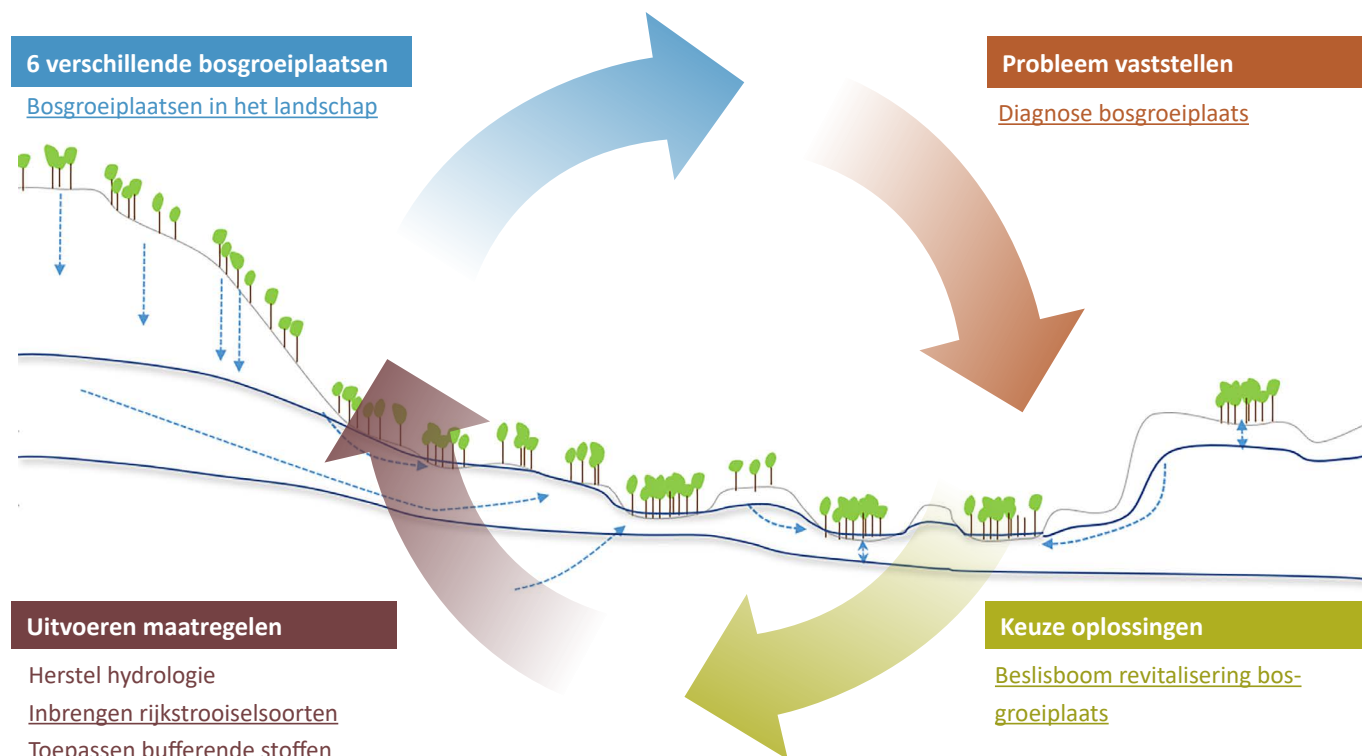
Naar een gezonde bosgroeiplaats - voor een veerkrachtig bos

De bossen in ons land staan onder druk. Naast verzuring, vermesting, verdroging hebben ze last van ziekten en plagen. De problemen worden versterkt door weersextremen zoals droogte, stormen en branden als gevolg van klimaatverandering. De gevolgen zijn zichtbaar bij fijnspar, lariks, eik en es, maar de risico's zijn ook deels onvoorspelbaar.

Een duurzame oplossing voor deze problemen vraagt om een integrale benadering. De Bosgroepen hebben een flinke dosis kennis over de verschillende groeiplaatsen voor bos met de bijbehorende hydrologie en bodemchemie. Kennis en

ervaringen die we opdoen via het reguliere beheer en herstelprojecten in opdracht van leden, provincies en de Europese Unie. Daarmee nemen de Bosgroepen een unieke positie in in het veld van onderzoek naar en maatregelen voor een gezonde bosgroeiplaats voor een veerkrachtig bos. We hebben een goed beeld van wat er nodig én mogelijk is om bosgroeiplaatsen te revitaliseren. Een gezonde bosgroeiplaats is een vereiste voor een goed functionerend en weerbaar, oftewel veerkrachtig en vitaal bos. Het goede nieuws is dat er vaak wel degelijk wat aan de bovengenoemde problemen te doen is.

Bosgroeiplaatsen op hogere zandgronden

Figuur 1. Samenhang kennis en folders Bosgroepen: van theoretisch kader over bosgroeiplaatsen in het landschap, naar diagnose van de eigen bosgroeiplaats, en via het doorlopen van de beslisboom revitalisering bosgroeiplaats, naar maatregelen om de eigen bosgroeiplaats te versterken.

Naar een gezonde bosgroeiplaats: alle huidige kennis van de Bosgroepen gebundeld. Om perspectieven voor het revitaliseren van verschillende bosgroeiplaatsen in beeld te brengen, hebben de Bosgroepen verschillende folders gemaakt. In deze folders vinden terreineigenaren, beheerders en beleidsmakers achtergrondinformatie en praktische handvatten om onze bossen nog langdurig vitaal te houden. De folders richten zich op de bossen op de hogere zandgronden in Nederland (met de inliggende beekdalen en veentjes). Daar zijn de problemen met betrekking tot verdroging en verzuring het grootst. Op deze manier kunnen onze bossen duurzaam functies blijven vervullen op het vlak van biodiversiteit, recreatie, houttoegst, waterzuivering en waterberging en koolstofopslag.

■ **Bosgroeiplaatsen in het landschap (6 verschillende bosgroeiplaatsen)**

Een gezond bos begint bij een gezonde bosgroeiplaats, met een mineralen- en waterhuishouding passend bij de potentie van de locatie. Veel bodems zijn verzuurd waardoor de groeiplaats uit balans raakt. Ook bomen lijden onder verzuring. Bladeren worden moeizaam afgebroken, waardoor strooisel zich opstapelt en zo de bodem verstikt. De kansrijkdom voor herstel van verzuurde bodems, en dus duurzame vitale bossen, verschilt sterk van plek tot plek. Dat komt door verschillen in de ondergrond (arm, rijk, nat, droog) maar ook door cultuurhistorische kenmerken (ingrepen en keuzes in het verleden). Bosgroeiplaatsen zijn dus een resultante van de wisselwerking tussen aarde, mens en natuur. Deze folder gaat in op de zes verschillende bosgroeiplaatsen die op de hogere zandgronden te vinden zijn. Door per bos te kijken naar het type bosgroeiplaats, kan een goede inschatting worden gemaakt van noodzakelijke, passende én duurzame maatregelen.

■ **Diagnose bosgroeiplaats (probleem vaststellen)**

Met de theorie van de vorige folder in het achterhoofd, leert deze folder het type bosgroeiplaats vast te stellen middels een bureaustudie en een veldonderzoek. Met een simpele boring en pH-meting kan al veel informatie worden ingewonnen. Vervolgens wordt de kwaliteit van die groeiplaats ook beoordeeld. Soms geeft de opstand nog geen directe aanleiding tot ingrijpen, maar wijst de bodem al wel op verzuring of verdroging. Het kijken naar de (kwaliteit van de) bodem is daarom een belangrijk onderdeel van deze 'diagnose'. Ook de humusvorm en vegetatie zijn belangrijke indicatoren.

■ **Beslisboom revitalisering bosgroeiplaats (keuze oplossingen)**

Nu de diagnose is gesteld, is de vraag welke maatregelen noodzakelijk, passend én duurzaam zijn voor het bos. Maatregelen moeten aansluiten bij het type bosgroeiplaats, het beheerdoel en het omringende landschap. Na het stellen van een diagnose van de bosgroeiplaats kan de 'Beslisboom revitalisering bosgroeiplaats' worden doorlopen. Deze beslisboom geeft mogelijke maatregelen voor integraal herstel van een bosgroeiplaats. Want het goede nieuws is: er is vaak wél wat te doen aan de huidige problemen van niet-vitale opstanden en verzuurde bodems.

■ **Hydrologie, rijkstrooiselsoorten en steenmeel (uitvoeren maatregelen)**

De stappen naar een gezonde bosgroeiplaats kunnen bestaan uit maatregelen op het vlak van 1) de waterhuishouding, 2) de boomsoortensamenstelling en beheer, en 3) het inbrengen van bufferende stoffen zoals steenmeel. Vaak is een aantal maatregelen op korte termijn mogelijk (laag hangend fruit), terwijl andere maatregelen meer onderzoek of afspraken met de omgeving met zich meebrengen. Het uitvoeren van hydrologische maatregelen vereist zoveel kennis en kunde dat hier vrijwel altijd maatwerk nodig is. Vraag uw Bosgroep om meer informatie.

